

Generace 70.let

Realismus a naturalismus

- věrné zobrazení společnosti a člověka
- důraz na pozorování prostředí a zájem o současnost (na rozdíl od romantické idealizace středověku)
- determinismus (dědičnost, vliv prostředí)
- zobrazení měšťanstva (real.) a nižších soc. vrstev (natur.)

Hlavní představitelé Generace 70. let

- **Antero de Quental** (1842 – 1891)
 - básník a polemik, který prošel vývojem od poezie romantické (*Sonetos*, 1861, *Primaveras Românticas*, psané v 60. letech, vyd. 1872), poezie oslavující moderní společnost (*Odes Modernas*, 1865) k básním s filoz. námětem a s metafyzickým rozměrem (*Sonetos Completos*, 1886 Oliveira Martins)
- **Teófilo Braga** (1843 – 1824)
 - politik (prezident v prozatímní vládě r. 1910), lit. historik a folklorista (sbíral lid. pověsti a báchorky, psal o lid. tvorbě)
- **Oliveira Martins** (1845 – 1894)
 - historik a lit. kritik
- **Ramalho Ortigão** (1836 – 1915)
 - novinář, polemik a folklorista
- **Eça de Queirós** (1845 – 1900)
 - romanopisec

Questão Coimbrã (Coimberská otázka)

- 1865: **António Feliciano de Castilho** komentuje báseň ultraromantika Pinheira Chagase (*Poema de Mocidade*) – v komentáři chválí tuto báseň a nepřímo kritizuje tvorbu mladých autorů, zejména Antera de Quental (*Odes Modernas*, 1865)
- AQ reaguje a vydává pamflet (*Bom Senso e Bom Gosto*), v němž kritizuje Castilhovu tvorbu jako literaturu konvenční, neoriginální, založenou na formě a bez myšlenek. Formuluje své požadavky na tvorbu:
 - 1. poevropštění port. literatury (vstřebání nových filoz. a lit. podnětů z Francie, Anglie a Německa)
 - 2. upřednostnění myšlenky nad formou
 - 3. poslání literatury (zrod angažované literatury)
- AQ kritizují i jeho přátelé pro přílišnou horlivost a neúměrně kritický tón
- AQ vydává spis (*A Dignidade das Letras e das Literaturas Oficiais*), v němž je umírněnější (ospravedlňuje svou předchozí kritiku a oceňuje některé rysy Castilhova díla, které předtím napadal)
- Ramalho Ortigão vydává spis (*A Literatura de Hoje*) představující vyrovnanou úvahu o tehdejší lit. tvorbě; snaží se být nestranný (kritizuje tvorbu Castilhovu, ale napadá Anterovu názorovou nestálost a jeho koncepci poezie (prvenství myšlenky nad formou))

Conferências Democráticas do Casino (1870)

- nejdůležitější 2 přednášky:
- **Antero de Quental:** *Príčiny úpadku iberských národů* (Causas da Decadência dos Povos Peninsulares) – úvaha o iber. národech a jejich vývoji od 17. stol. - iberské národy ve srovnání s dalšími evrop. národy zaostaly. Příčiny:
 - 1) vliv náboženského dogmatismu
 - 2) zámořská expanze
 - 3) polit. absolutismus
- **Eça de Queirós:** *Nová literatura: realismus jako nový umělecký výraz* (A Literatura Nova: O realismo como nova expressão de arte) – autor vymezuje 3 pilíře nového umění:
 - 1) zájem o současnou společnost
 - 2) důraz na zkušenost, pozorování a fyziologii
 - 3) princip pravdivosti v umění

Eça de Queirós

vývoj tvorby

- 1. fáze: romantismus (60. léta)
- 2. fáze: realismus a naturalismus (70. léta)
- 3. fáze: krize naturalismu (80. léta)

1. fáze: romantismus

- *Barbarské prózy* (Prosas Bárbaras, Gazeta de Portugal, 1866 – 67)
- nejedná se o ultraromantismus, který upřednostňoval medievalismus a sentimentální náměty (v poezii), ale spíše o romantismus s dekadentními prvky, který se blíží estetice Baudelairově
- poetika zla, fantastična, provokace, která si libuje v motivech smrti, satanismu, utrpení a strachu

- přechodná fáze: *Tajemství silnice do Sintry* (O Mistério da Estrada de Sintra, 1870)
- ještě převládá chmurná atmosféra, ale do popředí se dostávají jisté společenské otázky (téma ženské nevěry a cizoložství)

- EQ, Antero de Quental, Batalha Reis: Carlos Fradique Mendes (heteronymní dekadentní básník)

2. fáze: realismus a naturalismus

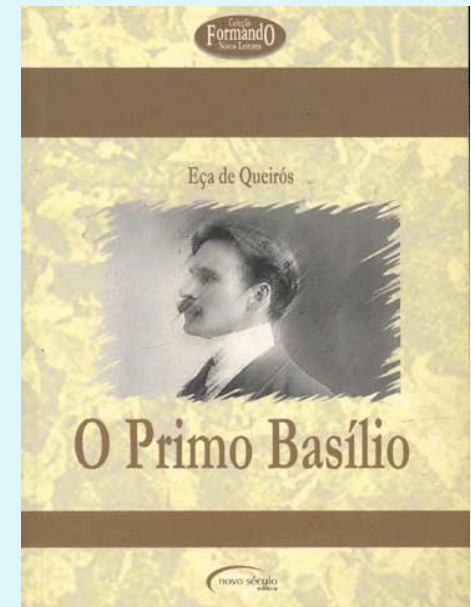

- EQ, Ramalho Ortigão: *AS FARPAS*
- typ periodika, na pokračování vydávané polemické články o tehdejší společnosti a jejích nešvarech
- zvláštní pozornost je věnována:
 - otázce výchovy a vzdělání žen
 - problému cizoložství
 - problému romantické literatury a jejího vlivu na společnost
- tyto otázky rozebrány zejména ve 2 člancích:
- 1) *Mladé lisabonské dívky a současná výchova* (As meninas de geração nova em Lisboa e educação contemporânea)
- 2) *Problém cizoložství* (O problema do adultério)

realisticko-naturalistický román

- román – stěžejní žánr EQ, má být nástrojem analýzy spol. neduhů
- naturalistickému programu odpovídají nejlépe 2 romány:
- *Zločin pátera Amara* (O Crime do Padre Amaro, 1875, 1876, 1880)
- *Bratranec Basílio* (O Primo Basílio, 1878)

Zločin pátera Amara

- 1875 – milostný melodramatický příběh kněze Amara a jeho milenky Amálie
- 1876 – příběh zasazen do provinčního městečka (Leiria), důraz se přesouvá z milostné zápletky na zobrazení společnosti (román chce být jejím odrazem) a na otázku kněžské etiky
- 1880 – zesiluje spol. kritika a antiklerikalismus
- Teze:
 - 1. kněžství bez vnitřního poslání vede k úpadku
 - 2. přílišné a neupřímné „pobožnůstkářství“ má neblahý vliv na společnost a výchovu
- Kritika společnosti - pouze 2 alternativy, které ztělesňují 2 postavy (pozitivistu dr. Gouveia a opat Ferrão vyznávající opravdovou lásku k bližnímu)

Bratranec Basílio

- román zasazený do městského prostředí (Lisabon)
- kritika společnosti, zejména 2 typů nevhodné výchovy:
 - 1. sentimentální (Luísa)
 - teze:
 - a) četba romantické literatury vede k úpadku
 - b) zahálka měšť. žen vede k nevěře („bovarysmus“)
 - 2. libertinské (Basílio)
- naturalismus v obou románech:
 - 1. vliv prostředí (fyzický prostor – klauzura, sociální prostor – měšťanstvo – nuda, zahálka, kulturní prostředí – vliv romantismu - sentimentalita)
 - 2. dědičnost

3. fáze: krize naturalismu

- *Maiové* (Os Maias, 1888) – románová freska zachycující lisabonské prostředí v celé své šíři a komplexnosti (otázky politické, hospodářské, kulturní, výchovné atd.)
- *Relikvie* (A Relíquia, 1887)
- -----
- *Mandarín* (O Mandarim, 1880) – fantastický příběh
- *Kráčej a čti* (A Cidade e as Serras, 1901) – místo dříve oslavovaného pokroku je zde návrat k tradičním hodnotám, které hrdina nachází na port. venkově

další představitelé naturalismu

- **Camilo Castelo Branco** (pozdní tvorba)
- **Abel Botelho, Teixeira de Queirós** (balzakovské romány, sociologický rozměr)
- **Fialho de Almeida** (estetika ošklivosti, zachycení nižších soc. vrstev, společenské problémy – alkoholismus, prostituce, perverze atd.)